

Różnica między separacją a rozwodem

Między instytucjami rozwodu i separacji występują różnice zarówno na tle prawa materialnego, które określa przesłanki orzeczenia rozwodu lub separacji oraz na tle prawa procesowego, które z kolei definiuje zasady postępowania sądowego. W dalszej części niniejszego biuletynu zostaną opisane występujące na gruncie obowiązującego prawa odrębności.

Przesłanki rozwodu i separacji zostały opisane w przepisach ustawy z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2015, 2082 z późn. zm.). Sąd może orzec rozwód tylko jeśli w toku przeprowadzonego postępowania, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zostanie wykazane, że między małżonkami wystąpił trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego. Zupełność rozkładu pożycia małżeńskiego występuje gdy między żoną, a mężem zniknęły wszelkie więzi tj. więź uczuciowa, fizyczna oraz gospodarcza. Z kolei trwałość tego rozkładu przejawia się w tym, że nie ma widoków aby stosunki między małżonkami uległy w przyszłości poprawie. Pod względem przesłanek łatwiej uzyskać sądowe orzeczenie separacji dlatego, że ustawodawca nie wymaga aby małżonkowie przy separacji udowadniali okoliczność, iż rozkład pożycia ma cechę trwałości.

Druga dość istotna różnica między tymi dwoma instytucjami jest taka, że orzeczenie rozwodu powoduje ustanie małżeństwa, a więc z chwilą uprawomocnienia się wyroku każdy z byłych małżonków ma prawo wstąpić w nowy związek małżeński. Taki skutek nie występuje w przypadku separacji. Małżeństwo bowiem trwa nadal. Małżonkowie mogą w przyszłości wnieść o zniesienie separacji – jeśli doszło między nimi do poprawy relacji, a w przypadku podjęcia decyzji o definitywnym zakończeniu związku małżeńskiego małżonkowie muszą ponownie wnieść do sądu pozew, tylko tym razem będzie to pozew o rozwód.

Należy zwrócić w tym miejscu uwagę na to, że zarówno przy rozwodzie jak i przy separacji istnieje możliwość orzekania o tym, który z małżonków ponosi winę za rozkład

pożycia małżeńskiego. Małżonkowie jeśli w tej kwestii pozostają zgodni mogą również żądać by sąd zaniechał rozstrzygnięcia o kwestii winy. Poza tym w wyroku rozwodowym oraz w orzeczeniu separacji mogą znaleźć się regulacje m. in. na temat ewentualnych alimentów, uregulowanie kontaktów z małoletnimi dziećmi stron, czy rozstrzygnięcie w kwestii władzy rodzicielskiej.

W razie orzeczenia rozwodu zgodnie z zapisem art. 59 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w ciągu 3 miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia rozwodu małżonek rozwiedziony, który wskutek zawarcia małżeństwa zmienił swoje dotychczasowe nazwisko, może przez oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego lub konsulem powrócić do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa. Z powrotu do wcześniejszego nazwiska nie mogą skorzystać małżonkowie, którzy żyją w orzeczonej przez sąd separacji.

W przypadku orzeczenia separacji małżonkowie mogą zostać obowiązani do wzajemnej pomocy, jeśli wymagają tego względy słuszności. Sąd nie może nałożyć takiego obowiązku w przypadku wydawania wyroku rozwodowego.

Jeśli chodzi o kwestie związane z dziedziczeniem to zarówno przy rozwodzie, jak i przy separacji orzeczonej przez sąd małżonkowie nie dziedziczą po sobie na podstawie ustawy. W grę może ewentualnie wchodzić dziedziczenie testamentowe.

Jeśli chodzi o różnice na płaszczyźnie przepisów procedury cywilnej tj. odnośnie przebiegu postępowania sądowego jedną z najważniejszych różnic jest to, że istnieje wariant szybkiego orzeczenia separacji, w razie zgodnego żądania małżonków, którzy nie mają wspólnych małoletnich dzieci (art. 61 (1) § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). W takim przypadku separacja może zostać orzeczona po przeprowadzeniu jednej rozprawy. Dodatkowo w takim przypadku opłata sądowa ponoszona przy wnoszeniu pisma procesowego wszczynającego postępowanie wynosi 100 zł. W pozostałych przypadkach pozew o separację podlega opłacie w wysokości 600 zł. Takie same koszty ponosi się przy wnoszeniu pozwu o rozwód.